

“Katılımcı Stratejik Yönetişim” Projesi ve Yerel Yönetimlerin Yönetişim Kapasitelerinin Arttırılması

Türkiye ve Avrupa Birliği arasında 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan müzakere süreci ile birlikte, Türkiye kendisini çeşitli alanlarda kapsamlı reform hareketleriyle AB mevzuatına uyumlu hale getirmeye adanmıştır. Reform alanlarından bir tanesi de yerel yönetimler olarak dikkat çekmektedir.

Yönetişim ve kamu idaresi tarzında gerek iç gerek dış etmenler kaynaklı değişimlerle birlikte Türkiye son on yılda önemli bir dönüşüme tanıklık etti. Ulusal, bölgesel ve yerel yönetimlerin her kademesinde yönetim kavramının büyük ölçüde değiştiği bu süreçte öğrenmeye, örgütlenmeye ve katılıma daha istekli bir sivil toplum anlayışının gelişmesi de özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri ile katılımcı ve şeffaf bir yönetim tarzını gerekli kıldı.

Yerel yönetimler bağlamında, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Binyıl Kalkınma Hedefleri gibi girişimler ve belgelerin yanısıra, özellikle Avrupa Birliği süreci yerel, etkin, verimli, şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir yerel yönetimlerin oluşturulmasını Türkiye'nin kısa dönemli önceliklerinden biri haline getirdi. 2001 yılının ardından gelen iki reform akımıyla birlikte yerel yönetimlerin işleyişi de etkinlik, şeffaflık, katılımcılık ve hesap verebilirlik gibi ilkeler çerçevesinde yeniden yapılandırıldı.

Bu dönüşüm sürecinde Dünya Bankası tarafından finanse edilen “Belediye Sektörü İnceleme ve Belediye Hizmetleri” Projesi, UNDP ve İçişleri Bakanlığı tarafından finanse edilen “Yerel Gündem 21” Projesi, AB Türkiye mali işbirliği kapsamında finanse edilen “Yerel Yönetim Reform Programına Destek” ve “Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek” gibi projeler reform sürecini güçlendirdi.

Bu bağlamda, “Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişimin Geliştirilmesi” Projesi – kısaca “Katılımcı Stratejik Yönetişim” Projesi –yerel yönetim reformunun kapsamını genişletmeyi amaçlayan bir proje olarak 1 Ağustos 2011 tarihinde uygulamaya konuldu. Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ortak finanse ettiği proje İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülüyor.

Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi öncüsü olan projelerdeki başarılar, iyi uygulamalar ve çıkarılan derslerden faydalanmakla birlikte reformun kapsamını, sürece odaklanarak değil, yerel yönetimlerin katılımcı karar alma süreçlerini geliştirme amacıyla kapasitelerini arttırarak genişletmeyi hedeflediği için diğer projelerden farklılaşıyor.

27 ay sürecek olan projeye birlikte;

Seçilmiş ve atanmış yerel yöneticilerin, analitik araçların kullanımı konusunda eğitimi yoluyla yerel yönetimlerin stratejik planlama kapasitelerinin geliştirilmesi;

Sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerin katılımını sağlayarak, Kent Konseyleri'nin yerel karar alma süreçlerindeki rolünün pekiştirilmesi;

Türkiye'deki 26 yerel yönetimde şeffaflık ve hesap sorulabilirliğin sağlanması için yerel yönetimlere ilişkin mevzuatın uygulanmasının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Nüfusu 100.000'in üzerindeki 26 kentte uygulanacak olan projenin, Türkiye’de yerel yönetimlerin stratejik planlama kapasitesinin arttırılması; kent konseylerinin verimliliğinin ve etkililiğinin arttırılması ve aynı zamanda yerel düzeyde katılımcı karar alma kültürünün geliştirilmesi olmak üzere, üç ana çıktısı olması beklenmektedir.

Projenin faaliyetleri bu sonuçlara ulaşmak üzere üç bileşen altında tasarlanmıştır.. İlk bileşen **Yerel yönetimlerin stratejik planlama kapasitesinin arttırılması**; yerel yönetimlerin katılımcı stratejik planlama kapasitelerinin güçlendirilmesini, verimlilik ve şeffaflığın arttırılması için katılımcı analitik araçların geliştirilmesini ve kullanımını hedefliyor. Katılımcı analitik araçlar projenin en somut çıktılarında biri olarak yerel yönetimlerin performansları üzerinde etkili bir halk gözetimi, sadece mevcut ve şeffaf veriyi değil, aynı zamanda verinin periyodik esaslarla analiz edilmesini ve sonuçların kullanıcı dostu bir biçimde sunulması gerektiği bilincine hizmet edecekler.

Bu kapsamda ilk hazırlanacak olan araç Vatandaş Memnuniyet Araştırmaları ya da diğer adıyla Vatandaş Karneleri olacak. Kamu hizmetlerine yönelik bir nevi hane halkı anketi olan Vatandaş Karneleri araştırma aracını vatandaşlar ve hizmet sağlayıcılarının etkileşimleri yoluyla tasarlayan; hizmet performansının bölgesel çeşitliliğini işbirliği içerisinde analiz eden ve yetersiz performansın sebeplerinin araştıran; ve süreci yöneten, zaman içinde değişen değerlendirmelerin tekrarlanacağını garanti eden ve yönetim mekanizması geliştiren katılımcı doğası nedeniyle diğer araştırmalardan farklı bir konuma sahip.

Geliştirilecek olan diğer bir araç ise sosyo-ekonomik haritalama. Kamu hizmet dağıtımında bütünleştirici çözümler büyük önem taşır. Bu çözümler, insanların eşit fırsatlara ulaşmaktan yoksun bırakan çarpıcı eşitsizliklerin kentte aynı anda var olması nedeniyle toplumun ihtiyaçlarındaki farklılıklara duyarlı değilse başarısızlıkla sonuçlanabilirler. Bu problemi ortadan kaldırmayı hedefleyen sosyo ekonomik haritalama yöntemi şehri sınırları içindeki bölgeler veya mahalleler bazında mekansal bir yaklaşımla inceler.

Katılımcı analitik araçlardan bir diğeri olan bütçe takip aracı ise yönetim-halk etkileşiminde hesap verebilirlik için iki boyutta zemin oluşturur. Yani hem kamu yöneticilerinin politika uygulamalarını gerçekleştirmesine olanak sağlar, hem de halkın kamu parasının nasıl harcandığını takip edebileceği önemli bir gözetim aracı olarak işlev görür.

Projenin ikinci bileşeni olan **Kent Konseyleri'nin verimliliğinin ve etkililiğinin artırılması**, Kent Konseyleri'nin kapasitesinin güçlendirilmesi yoluyla yerel katılımın geliştirilmesini ve kent konseylerinin daha aktif olmasını amaçlamaktadır. Üçüncü bileşen **Yerel düzeyde katılımcı karar alma kültürünün geliştirilmesi** kapsamında ise yerel paydaşların ve kamu yöneticilerinin Kent Konseyi faaliyetlerine katılımını özendirme amacıyla bir farkındalık geliştirme kampanyası aracılığıyla, yerel yönetimlerin stratejik planlarını ve bunların uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek üzere özel çalışmalar yürütülecektir.

31 Ekim 2013 tarihinde tamamlanacak olan projenin uygulamasından ve yönetiminden sorumlu kuruluşların yanı sıra, katkıları Proje'nin başarıyla uygulanması için büyük önem taşıyan paydaşlar arasında; Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Hizmet Birliği, Kalkınma Ajansları gibi kuruluşlar ve seçilen 26 pilot kentteki yerel yönetimler ve Kent Konseyleri başta olmak üzere, diğer yerel paydaşlar yer almaktadır.

Sonuç olarak, "Katılımcı Stratejik Yönetişim" Projesi, yerel yönetim reformuna sivil toplumu katılım konusunda bilinçlendirerek katkı sağlayacak ve Türkiye'de katılımcı karar alma kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi süreçlerinde önemli ilk adımları atacaktır.